

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brno 22. února 2024

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

LEVHARTI ČELÍ VYMÍRÁNÍ, OSTATNÍ ŠELMY ZA TO ALE NEMOHOU

Počet velkých šelem klesá. Vědci z Ústavu biologie obratlovců AV ČR se v nové studii soustředili na levharta skvrnitého, na to, jak další šelmy ovlivňují areál, v němž je rozšířen. Zjistili, že levhartů v oblasti ubývá, pokud se v ní setkávají s jinými šelmami. Nicméně žádná z těchto šelem nezapřičiňuje vymírání levharta ve sdíleném areálu.

Velké šelmy nyní zažívají dramatický pokles početnosti po celém světě, převážně kvůli ztrátě přirozeného prostředí a konfliktům s lidmi. Vyhnutí velkých šelem může mít vážný důsledek na fungování celého ekosystému. Levhart (*Panthera pardus*) se vyvinul pravděpodobně v Africe asi před 3–4 miliony let, odkud se rozšířil do Asie a Evropy. Nyní je jeho stav kritický a na mnoha místech jsou jeho populace na pokraji vyhnutí. Levhart již vymizel z více než 60 % svého původního areálu výskytu, což zdůrazňuje naléhavou potřebu zachovat a obnovit zbývající populace.

Nejen tygři a lvi

Vědkyně Natália Martínková z Ústavu biologie obratlovců AV ČR a její kolega Michal Škrobánek z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy se ve své studii zaměřili na modelování ekologických interakcí levhartů se všemi šelmami, se kterými se ve svém areálu rozšíření v Africe a na jihu Asie mohou potkat. „Tradičně se interakce šelem zkoumají na vybraném území a s omezeným počtem druhů. Například levhart a tygr nebo levhart, lev a hyena. Naše studie je unikátní tím, že modeluje interakce všech šelem s hmotností větší než 15 kg,“ říká Natália Martínková.

Obvykle se ve studiích zaměřených na sledování vztahů velkých šelem objevuje informace, že počet levhartů klesá obzvláště v oblastech, kde roste populace lvů nebo tygrů. „Náš statistický model ale ukázal, že vliv velkých šelem není rozhodující pro to, zda se levhart v dané oblasti vyskytovat bude, nebo ne. Překvapil mě zejména nízký vliv nejčastěji studovaných velkých šelem, jako jsou lvi, tygři nebo hyeny, který byl srovnatelný s vlivem šelem, se kterými se může levhart v přírodě setkat jen těžko, jako je rys ostrovid nebo medvěd hnědý,“ vysvětluje Michal Škrobánek.

Středně velkým druhům šelem se daří tam, kde levharti mizí

Vědci zjistili, že významným ukazatelem pro výskyt levharta jsou naopak středně velké druhy šelem jak v Africe, tak v Asii. „Domníváme se, že je to důsledek složitých potravních vztahů. Zatímco velké šelmy

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Alena Fornůsková
Ústav biologie obratlovců AV ČR
fornuskova@ivb.cz
+420 605 464 704

mohou lovit levharta i jeho kořist, menší šelmy mohou lovit některou kořist levharta, ale také mohou samy jako jeho potrava sloužit,“ přemýšlí Michal Škrobánek. Když velký masožravec jako třeba levhart vymizí, často počet středně velkých masožravců naroste. „*Menší šelmy mají výhodu kratšího reprodukčního cyklu a soběstačnosti v menším areálu. Středně velcí predátoři tak mohou být úspěšnější v narušeném prostředí, nárůst jejich početnosti tedy není příčinou vyhynutí levhartů, ale jeho důsledkem,*“ říká Natália Martínková. „*Podobně například v našich podmínkách pozorujeme vysokou početnost lišek v oblastech, kde chybějí ryši a vlci,*“ dodává Michal Škrobánek.

Velká věda „od stolu“

Další zajímavostí je, že vědci ve své studii využili veřejně dostupné informace z různých databází, jako je IUCN (International Union for Conservation of Nature) pro areály rozšíření šelem, GBIF (Global Biodiversity Information Facility) pro místa pozorování šelem, WorldClim pro data o místním klimatu, a SEDAC (Socioeconomic Data and Applications Center) pro mapy, které popisují člověkem vyvolané změny v krajině. „*Údaje pro tento výzkum tak pocházejí nejenom od odborníků na šelmy, ale i od přírodovědných nadšenců a fotografů z řad veřejnosti,*“ vysvětluje Natália Martínková.

„*Velké kočkovité šelmy jsou fascinující skupinou disponující rozmanitostí a schopností přizpůsobit se různým situacím a prostředí. Přestože jsou veřejně oblíbenou a dosti probádanou skupinou živočichů, jsou taky společně s dalšími velkými masožravci předmětem častého konfliktu s lidmi. A je to právě člověk a jeho často cílené úsilí (lov, pytláčení), které stojí za radikálním snižováním jejich početnosti. Přitom začíná být jasné a průkazné, jakou významnou roli vrcholoví predátoři a velcí masožravci v přírodě mají. V oblastech, kde vyhynou, se často promění celé druhové spektrum a vegetace,*“ uzavírá Michal Škrobánek.

Více informací:

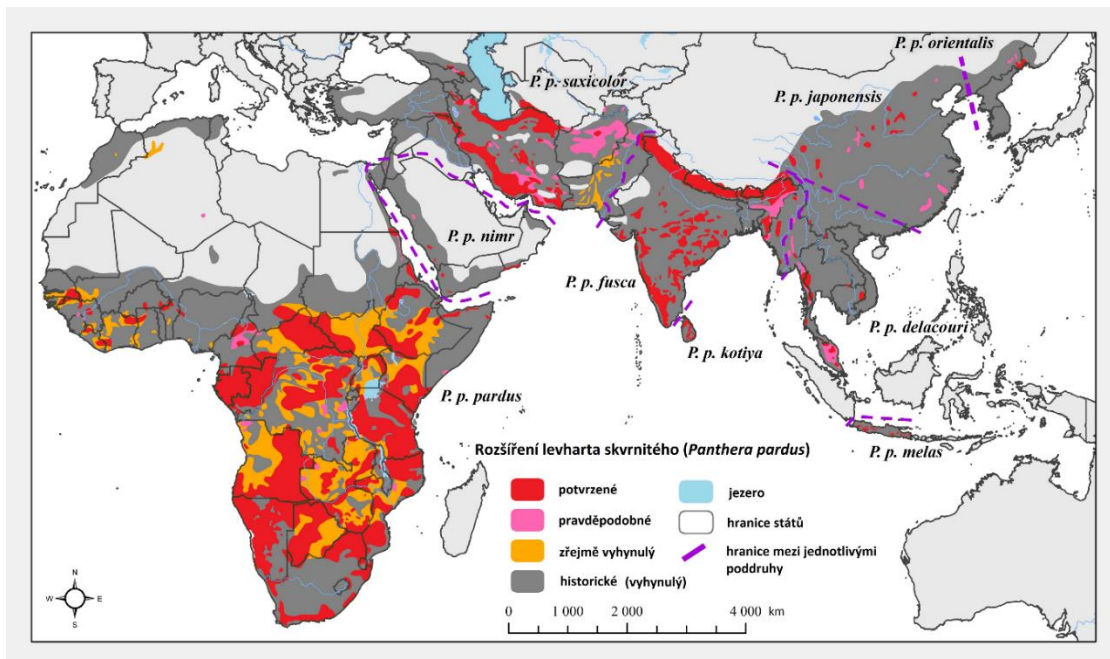
Natália Martínková
Ústav biologie obratlovců AV ČR
martinkova@ivb.cz
606 124 586

Článek: DOI: [10.25225/jvb.23084](https://doi.org/10.25225/jvb.23084)

Tygr se zabitým levhartem v Národním parku Ranthambore v Indii. Podle odborníků na divokou zvěř jsou teritoriální souboje mezi tygry a levharty v přírodě běžné, protože tygr se snaží eliminovat svou konkurenci. Jelikož je tygr větší a silnější, může nakonec svého konkurenta i zabít.

Foto: Harsha Narasimhamurthy

Rozšíření levharta skvrnitého podle dat z roku 2016. Whitesachem, CC BY-SA 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via Wikimedia Commons

Levhart skvrnitý (*Panthera pardus*) (52731299932).jpg – Wikimedia Commons. Jako jedna z mála velkých kočkovitých šelem se zdržuje často v korunách stromů, kam si vynáší svou kořist a ukrývá si ji zde před dalšími predátory, například lvy a hyenami. Levhart má velkou sílu a stavbu těla uzpůsobenou ke šplhání, a tak je schopen vytáhnout na strom zvíře podstatně těžší, než je on sám. Jeho kořisti se může stát široká škála živočichů, především antilopy, gazely, divoké ovce, kozy a prasata, regionální druhy turů a jelenů, primáti, malé šelmy, ptáci a v nouzi i menší živočichové jako hlodavci, plazi a hmyz.